

I Lombardi en de Kruistochten

Het verhaal van I Lombardi speelt grotendeels tijdens de eerste kruistocht. De opera volgt het verhaal losjes. Maar het is duidelijk dat deze opera niet pretendeert aan geschiedschrijving te doen. Het verleden is een boeiend decor, zeker als het ook nog in een ver land speelt. De historicus in mij werd geprikkeld om op onderzoek te gaan naar wat er feitelijk is gebeurd tijdens deze eerste kruistocht. Ik heb me beperkt tot Wikipedia en dat levert toch wel een interessant verhaal op. Ik heb het voor jullie maar eens uitgetikt in de computer.

Kruistochten zou je kunnen omschrijven als religieus geïnspireerde militaire expedities die tussen 1096 en 1271 vanuit West-Europa werden ondernomen om de heilige plaatsen in Israël te veroveren. Ook op andere plaatsen (Spanje en de Baltische staten) zijn kruistochten geweest, maar ik beperk me tot de 'echte' kruistochten, nl. die naar het Heilige Land.

Europa was in de voorgaande eeuwen geleidelijk gekerstend en na de ineenstorting van het Romeinse Rijk te lijden gehad van invallen van de Hunnen uit het oosten, van Vikingen uit Scandinavië en van Moren uit Noord-Afrika. Omstreeks het jaar 1000 werd Europa intern sterker en was het klaar voor militair expansie. De Paus zou een cruciale rol spelen bij het organiseren van de expedities naar het Midden Oosten. Door de kerk kregen de kruistochten het karakter van een volksbeweging. Deelname aan de kruistochten was een heilige zaak en leverde vergeving van zonden op. De vergelijking met jihadstrijders dringt zich onwillekeurig op.

De heilige plaatsen in Israël waren al eeuwen in handen van islamitische vorsten en dat had nooit veel problemen opgeleverd. Maar toen Europa sterker werd was men minder bereid deze toestand te accepteren.

De directe politieke aanleiding voor de kruistochten was de nederlaag die de christelijke Byzantijnse legers in 1071 leden tegen de Turken. De keizer van Constantinopel (Istanboel) vroeg de Paus om militaire hulp. Hij dacht daarbij aan een leger, en niet aan een bende kruisvaarders.

Het antwoord van Paus Urbanus II kwam op het Concilie van Clermont in 1095. Hij riep op tot het houden van een kruistocht. Deze toespraak werd in heel Europa enthousiast ontvangen. De Paus wilde niet alleen de keizer van Constantinopel helpen maar ook het Heilige Land bevrijden zodat Jeruzalem weer een veilige plek werd voor christelijke pelgrims. Zijn oproep werd door boodschappers verspreid met de leus 'God wil het'.

De eerste kruistocht ging in 1096 van start. De deelnemers waren voor het grootste deel ridders uit Frankrijk en Duitsland. Hun belangrijkste leider was Godfried van Bouillon. Er waren ook enkele volkslegers. Hun militaire betekenis was gering. Deze volkse kruisvaarders begonnen zonder veel voorbereiding aan de tocht naar Jeruzalem. Dat betekende dat ze voor een groot deel van plundering moesten leven. Dat lokte natuurlijk tegenstand op. De meesten sneuvelden onderweg door aanvallen van onder andere Bulgaren en Turken.

Over deelname uit Lombardije is niets bekend, wel is bekend dat de republiek Genua de expeditie met twaalf galeien en transportvaartuigen ondersteunde.

Aanvankelijk opereerden de kruisvaarders tamelijk succesvol, onder andere omdat de islamitische staten verdeeld waren. Ze stichtten vier kruisvaardersstaatjes rond de steden Edessa, Antiochië, Tripoli en Jeruzalem.

Voor de opera 'I Lombardi' is het beleg van Antiochië van groot belang. Hier speelt het grootste deel van het verhaal zich af. Deze stad was nog maar enkele jaren in handen van de Turken. Daarvoor hoorde de stad en de wijde regio bij het Byzantijnse rijk.

De kruisvaarders arriveerden op 20 oktober 1097 en sloegen hun kamp op bij de Orontes, een rivier dicht bij Antiochië. (let op de naam). Er rees onenigheid over de vraag of men de stad moest bestormen of langdurig belegeren, ... of doorgaan naar Jeruzalem. Men besloot tot een beleg.

Dit werd een tijdrovende zaak waardoor er veel belegeraars van honger omkwamen. Door verraad van een torenwachter, Farouz, konden de kruisvaarders pas begin juni 1098 de stad innemen. Vrijwel de hele bezetting werd uitgemoord. Maar een paar dagen daarna kwam een Turks ontzettingsleger de stad omsingelen. De belegeraars werden nu zelf belegerd en leden weer honger.

In het tweede bedrijf van de opera wordt weer contact gemaakt met de historie: Het verraad van de torenwachter Farouz wordt nu uitgevoerd door Pirro, zijn stalmeester/knecht van Pagano.

In deze benarde situatie kan een wonder nog wel eens nieuw elan in de gelederen brengen. Dat wonder werd geleverd door Petrus Bartholomeus, een mystieke monnik, die visioenen kreeg over een Heilige Lans die in een kerk begraven zou zijn. Er werd gegraven maar men vond eerst niets. Pas toen Petrus zelf in de kuil ging zoeken werd er een lanspunt gevonden. Het was te mooi om waar te zijn, maar deze lans gaf nieuwe bezieling. De kruisvaarders waagden een uitval en die lukte wonderwel. Volgens de kruisvaarders omdat Sint-Joris, Sint-Demetrius en Sint-Mauritius hulp boden tijdens de strijd. Na deze overwinning ging de hoofdmacht van de kruisvaarders door naar Jeruzalem. Ook die stad werd veroverd en daarna volgde een van de grootste slachtingen uit de middeleeuwse geschiedenis.

De kruisvaarders stichtten een koninkrijk Jeruzalem dat standhield van 1099 tot 1291. Er volgden tussen 1147 en 1272 nog acht Kruistochten. Uiteindelijk is het de kruisvaarders niet gelukt de heilige plaatsen waar het allemaal om was begonnen blijvend in handen te houden.

Aan de eerste kruistocht hebben voor zover bekend geen Friezen deelgenomen. Wel aan latere.

Siem van der Woude